

Likeverd, inkludering og tilrettelegging

«Den norske kirke skal være en kirke for alle. Alle kirkens medlemmer, uavhengig av livssituasjon, skal ha mulighet til å delta og høre til i den lokale kirkens fellesskap. For mennesker med utviklingshemning er dette ikke selvsagt. Mange kommer aldri så langt som til kirkedøren, fordi ingen inviterte dem inn eller bekreftet at de var en del av menighetens fellesskap.»

Slik åpner uttalelsen fra Kirkerådet fra november 2009 (KR 57/09) og fortsetter med å nevne åtte punkter som skal sikre utviklingshemmedes rettmessige plass i kirkens liv. Disse punktene lå til grunn for kirkemøtets behandling av samme sak tre år senere (KM 09/12). Kirkemøtets vedtak munnet også ut i åtte punkter:

1. Alle mennesker skal ha samme mulighet til å delta i den lokale kirkes fellesskap som likeverdige medlemmer, uavhengig av funksjonsevne og livssituasjon. Kirkemøtet henviser til Kirkerådets uttalelse og «ber om at denne uttalelsen legges til grunn for arbeidet i lokalmenigheten, og at dette området synliggjøres i menighetens og bispedømmens planer og rapporter.» (Min understrekning)
2. Dette punktet viser til nødvendigheten av tilrettelagte fellesskap slik det har vært en stor satsning på i Agder og Telemark bispedømme. (Se flere artikler om tilrettelagte fellesskap og under tema-knappen – kirken i samfunnet – inkluderende kirkeliv og lenke til tilrettelagte tiltak): «Alle kirkens organer skal sikre at mennesker med utviklingshemning får en reell mulighet til å høre og delta i sin lokale menighet. De som har problemer med å være med i et stort fellesskap, må få tilbud som sikrer deltakelse og tilhørighet på andre måter.»
3. Familier med barn og unge med funksjonsnedsettelse føler seg ikke alltid inkludert og sett; det være seg i barnearbeidet, trosopplæringen eller konfirmasjonstiden. Kirkemøtet understreker i den anledning «forpliktelsen vi som kirke har til å inkludere familier som får barn med spesielle behov, i menighetens liv på en likeverdig måte.» (Se artikler om dette tema under Trosopplæring og konfirmasjon)
4. For at kirken skal kunne inkludere på en god måte, «kreves det kunnskaps- og kompetanseutvikling på alle nivå i kirken.» I Agder og Telemark bispedømme deler pr november 2015 Thor Kåre Kalvik og Einar Sand en stilling som inkluderingsrådgiver, samt at bispedømmet har et kompetansenettverk på rundt 20 personer som kan bistå med råd på alle områder av inkluderingsarbeidet. Oversikten over dette nettverket finner du ved å følge lenken angitt når du har gått inn på hovedsiden til inkluderende kirkeliv. Siden finner du ved å følge denne tråden: Tema – kirken i samfunnet – inkluderende kirkeliv. Kirkemøtet utfordrer også utdanningsinstitusjonene i dette punkt 4 i sitt vedtak: «Kirkemøtet oppfordrer derfor institusjonene som utdanner til kirkelig tjeneste, til å styrke denne tematikken både innen grunnutdanningen og videreutdanningen» og «ber Kirkerådet ta initiativ til å utvikle opplæringsprogram for menigheter og kirkelig personell.»

5. Her handler det igjen om å sikre tilgang til ressurspersoner. Denne gang er oppfordringen gitt til bispedømmerådene gjennom å opprette stillinger på bispedømmeplan. Pr november 2015 har bare 5 av landets 11 bispedømmer en slik stilling. Kirkemøtet legger til at de «ber om at Kirkemøtet finner en permanent ordning på nasjonalt nivå får å ivareta det faglige ansvaret for inkludering av mennesker med utviklingshemning.» Inkluderingsrådgiveren i Borg har fram til nå hatt en mindre del sin stilling med dette siktet, men fra 2016 er det ingen som lenger har dette ansvaret.
6. Det er ingen hemmelighet at det er diakonene som bærer mye av dette arbeidet lokalt. Uten kirkens diakoner, hadde det sett betydelig mørkere ut. Av den grunn understreker kirkemøtet «viktigheten av å opprette flere diakonstillinger. Gode personellmessige ressurser er svært viktig for at visjonen om en kirke for alle kan realiseres lokalt.»
7. Holdninger skapes på mange måter. Både gjennom lover, politiske prosesser og media. Men også lokalt. Derfor uttaler kirkemøtet i dette punktet at de vil understreke «at hver enkelt menighet har ansvar for holdningsskapende arbeid, slik at den enkelte kan bidra til at alle kan delta i det kristne fellesskapet.»
8. Kirkemøtet avslutter sitt vedtak med tre utfordringer til offentlige myndigheter. Den første går på samfunnets forpliktelse til å sørge for at familier med barn med funksjonsnedsettelse får den hjelp og støtte de har rett til. Det andre er en oppfordring til å implementere rundskriv I-6/09 om den enkeltes rett til egen tros- og livssynsutøvelse. Rundskrivet har senere blitt utfylt av tre hefter og en video. Heftene er: «Samhandling mellom helse- og omsorgstjenesten i kommunene og tros- og livssynssamfunn», «Retten til å praktisere tro- og livssyn. Hvordan kartlegge tjenestemottakers ønsker og behov» og «Hvem jeg er og hva jeg vil». Videoen heter «Retten til tro» Heftene og videoen finner du på deltakelse.no. Du kan også henvende deg til en av bispedømmets inkluderingsrådgivere (se kontaktinformasjon) Den tredje og siste utfordringen gjelder en advarsel om sortering og rangering av liv gjennom å innføre tilbud om tidlig ultralyd for alle. Kirkemøtet henviser her til bispemøtets uttalelse om samme (BM 13/12)

En brosjyre med både kirkerådets og kirkemøtets vedtak kan lastes ned ved å følge en lenke nederst på hovedsiden til inkluderende kirkeliv (samme vei som angitt over) her på kirken.no/agder.

Einar Sand – rådgiver for inkluderende kirkeliv Agder og Telemark bispedømme